

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

*Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky
před Evropským soudem pro lidská práva*

B. Ů. proti České republice

Podklad k bodu 4-B jednání Kolegia dne 15. listopadu 2022

1. ZÁVĚR SOUDU

V rozsudku ve věci *B. Ů. proti České republice* (č. 9264/15, 6. října 2022) senát páté sekce Soudu jednomyslně konstatoval, že Generální inspekce bezpečnostních sborů („GIBS“) neprovedla náležité vyšetřování okolností stěžovatelem namítaného špatného zacházení ze strany policie. Současně Soud shledal, že stěžovatel neměl k vyšetřování přístup v rozsahu nezbytném pro ochranu svých legitimních zájmů. Obě pochybení vedla dle Soudu k procesnímu porušení článku 3 Úmluvy. U každého z nich Soud uvedl několik dílčích problematických aspektů.

K vedení vyšetřování Soud vytkl neprovedení vlastního šetření GIBS, která pouze vyzvala Skupinu vnitřní kontroly Ředitelství služby cizinecké policie k prověření zákroků policistů. K samotnému zapojení GIBS do vyšetřování zákroků tak došlo až v návaznosti na podání trestního oznámení stěžovatelem. Tím vznikla časová prodleva v délce cca 5 týdnů od incidentu. Dále Soud konstatoval, že GIBS neučinila úkony ke zjištění příčiny stěžovatelových zranění a odpovědnosti zakročujících policistů. Výslovně v této souvislosti zmínil absenci výslechu stěžovatele, zakročujících policistů, lékaře, který stěžovatele vyšetřil na letišti, a autorky čestného prohlášení předloženého stěžovatelem. Soud též upozornil na to, že se GIBS opírala o závěry učiněné orgánem vnitřní kontroly policie, který ale ve smyslu judikatury Soudu postrádal potřebnou hierarchickou a institucionální nezávislost. Dle Soudu praxe GIBS nezahájit vyšetřování, pokud z výsledků šetření vnitřní kontroly policie nevyplyne, že mohl být policistou spáchán trestný čin, nesplňuje procesní požadavky článku 3 Úmluvy.

Ve vztahu k účasti stěžovatele na vyšetřování GIBS Soud za problematické považoval, že se vnitrostátní orgány nepokusily stěžovatele vyslechnout ohledně zákroků policistů po jeho zadržení. Stěžovatel také nebyl GIBS vyrozuměn o závěrech vyšetřovacích úkonů provedených v jeho nepřítomnosti. Dále nebyl poučen o svých právech, na jeho důkazní návrhy uvedené v trestním oznámení GIBS nereagovala a nebyl řádně informován o postupu a výsledku vyšetřování. Stěžovateli bylo též odepřeno nahlédnutí do spisového materiálu, a to pouze s odkazem na § 65 trestního řádu, kvůli čemuž měl omezenou možnost efektivně se účastnit vyšetřování. Absence záruk ve vnitrostátní právní úpravě proto dle Soudu vede k neúčinnému přístupu k řízení pro účely článku 3 Úmluvy.

Překlad a anotaci rozsudku naleznete [zde](#).

2. DALŠÍ POSTUP

A. ŽÁDOST O POSTOUPENÍ VĚCI VELKÉMU SENÁTU

Do 6. ledna 2023 může Česká republika podat žádost o postoupení věci velkému senátu. Vzhledem k tomu, že senát páté sekce následoval ustálenou judikaturu Soudu, jejíž obecné zásady týkající se vedení účinného vyšetřování vyplývající z článku 3 Úmluvy jsou vymezeny především v rozsudcích *Bouyid proti Belgii* (č. 23380/09, rozsudek velkého senátu ze dne 28. září 2015, § 118–123) a *X a ostatní proti Bulharsku* (č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 184–190), kancelář vládního zmocněnce navrhla ministru spravedlnosti, aby rozhodl, že vláda nebude podávat žádost o postoupení této věci velkému senátu Soudu.

B. VÝKON ROZSUDKU

a) Individuální opatření

V rovině individuálních opatření bude třeba po nabytí právní moci rozsudku vyplatit stěžovateli Soudem přiznané spravedlivé zadostiučinění v celkové výši 12 800 eur. Stěžovatel dále bude mít v zákonem stanovené lhůtě možnost požádat Ústavní soud o obnovu řízení o jeho původní ústavní stížnosti.

b) Obecná opatření

V rovině obecných opatření se z rozsudku na základě předběžného posouzení zdají vyplývat dva okruhy problémů, které přesahují individuální rovinu případu.

Předně se jedná o skutečnost, že GIBS se případy špatného zacházení ze strany policistů patrně zabývá, až pokud z výsledků šetření vnitřní kontroly policie vyplyne, že mohl být policistou spáchán trestný čin. V této souvislosti je významné, že GIBS je závislá na informacích, které obdrží od policejních orgánů. Tím se jednak oddaluje a zároveň narušuje nezávislost vedení vlastního šetření GIBS. Je proto nutné analyzovat, zda existují možnosti, případně jaké, zajištění přístupu GIBS k informacím o událostech v terénu stran možného nepřiměřeného použití síly policisty. To z důvodu, aby GIBS mohla sama bezodkladně vyhodnocovat, zda se věci má zabývat, potažmo prováděla úkony k jejímu prošetření. Těž je nutné prověřit, zda neexistují právní překážky, které by mohly GIBS bránit zabývat se věcí již v okamžiku existence hájitelného tvrzení špatného zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy.

Stran zajištění možnosti oběti údajného špatného zacházení se efektivně účastnit objasňování věci se na základě prvotní úvahy jeví potřebné posoudit, jak lze zajistit možnost oběti seznámit se se spisovým materiálem ještě před zahájením trestního řízení. Pozornost je také třeba věnovat naplňování informační povinnosti GIBS v této fázi objasňování věci a požadavkům kladeným na zdůvodňování skončení věci (včetně praxe tzv. „uložení“ spisového materiálu).

Jde-li o další dílčí nedostatky vyšetřování uvedené Soudem, nezdá se dle prvotní úvahy, že by poukazovaly na obecnější problém. Jako možné obecné opatření zde proto může být posílení školení příslušníků GIBS ohledně procesních závazků plynoucích z článku 3 Úmluvy, potažmo lze případně uvažovat o možnosti úpravy praxe GIBS, pokud se to ukáže jako vhodné opatření.

c) Další kroky

Poté, co bude rozhodnuto o podání žádosti o postoupení věci velkému senátu, kancelář vládního zmocněnce svolá jednání dotčených subjektů (zejména GIBS, Policie ČR, Nejvyšší státní zastupitelství, legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti, Ministerstvo vnitra) k projednání výše uvedených obecných otázek, které se jeví být jedněmi z příčin Soudem shledaného porušení článku 3 Úmluvy. Jednání naváže i na diskuzi k rozsudku *B. Ú.* na zasedání Kolegia.